

Sygn. akt I ACz 131/13

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Krzysztof Sobierajski

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. Z. (1)

przeciwko M. Z. (2)

o zachówek

na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 29 listopada 2012 roku, sygn. akt I C 1031/12

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że nadać mu brzmienie:

1. zwolnić powoda od ponoszenia kosztów sądowych w 3/4 częściach;

2. w pozostałym zakresie wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oddalić.

II. oddalić zażalenie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt I ACz 131/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie w punkcie 1 zwolnił powoda M. Z. (1) od opłat sądowych w 3/5 części; w punkcie 2 oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że nie zachodzą przesłanki do zwolnienia powoda od kosztów sądowych w całości.

Zdaniem Sądu Okręgowego okoliczność, iż dziewiętnastoletni powód nie ma własnego majątku i dochodów nie przesądza o zasadności zwolnienia go od kosztów sądowych w całości. Decydująca jest sytuacja majątkowa rodziców, z którymi zamieszkuje i którzy są obowiązani do utrzymania powoda. Ojciec powoda osiąga wynagrodzenie w kwocie 3.800 dolarów amerykańskich, planuje zaciągnięcie w 2013 r. pożyczki, zatem ma możliwości zarobkowe i kredytowe aby wyłożyć za syna część kosztów sądowych związanych z zainicjowaną sprawą. Także eliminując zbędne wydatki na paliwo, ubezpieczenie samochodu rodzina powoda może poczynić oszczędności bez uszczerbku dla podstaw bieżącej egzystencji, które pozwolą powodowi na prowadzenie procesu sądowego.

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem powód M. Z. (1) w części tj. w punkcie 2 i wniósł o zmianę postanowienia w tej części poprzez zwolnienie go od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu powód podał, że wszystkie ponoszone wydatki, które zostały zawarte w dołączonym do wniosku oświadczeniu majątkowym są kosztami koniecznymi dla utrzymania jego i rodziców. Sąd Okręgowy błędnie wywiódł, iż wydatki na paliwo i ubezpieczenie samochodu mogą zostać wyeliminowane bez uszczerbku dla bieżącej egzystencji członków rodziny. Ojciec powoda jest bowiem jedyną spośród członków rodziny osobą osiągającą dochody i w związku z tym pokonuje codziennie znaczne odległości z domu do pracy, co w realiach życia w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej nie jest rzeczą rzadką. Powód zarzucił również błędne ustalenie, iż okoliczność zaciągnięcia przez jego rodziców kredytu świadczy o możliwości pozyskania z tego źródła finansowania środków na pokrycie kosztów sądowych, w sytuacji gdy zaciągnięcie przez jego ojca kredytu nastąpi celem sfinansowania wydatków na edukację powoda, która w USA jest odpłatna. Podniósł, iż ze względu na brak majątku dochodów, sam nie jest w stanie zaciągnąć kredytu z przeznaczeniem na pokrycie kosztów w sprawie. Wskazał również, że ze względu na orzeczone zaskarżonym postanowieniem zakres zwolnienia w zakresie jedynie opłat sądowych w 3/5 części nie będzie w stanie pokryć w całości wydatków na przeprowadzenie dowodów z opinii biegłych na okoliczność wartości nieruchomości spadkowych,

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie powoda jest częściowo uzasadnione.

Jak wynika z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.), zwolnienie od kosztów sądowych osoby fizycznej uzależnione jest od ustalenia przez Sąd, w oparciu o okoliczności dotyczące stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie, iż osoba wnioskująca nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania siebie i swojej rodziny. Natomiast stosownie do treści art. 101 ust. 1 u.k.s.c. sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli jest ona w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego.

Ze złożonego przez powoda oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, wynika, że obecnie jedynym źródłem dochodu gospodarstwa domowego jest wynagrodzenie jego ojca P. Z. w kwocie 3.200-3.800 dolarów amerykańskich miesięcznie, gdyż matka powoda nie pracuje, a on sam nie osiąga jest uczniem. Sąd I instancji nie zakwestionował wiarygodności złożonego przez powoda oświadczenia majątkowego 18 czerwca 2012 r. w którym zawarte były łączne dochody gospodarstwa domowego oraz łączna wysokość miesięcznych wydatków, kształtująca się na poziomie 3.430 dolarów amerykańskich. Na uwagę zasługuje fakt, iż powód wraz z rodziną mieszka w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w mieście C., uczy się w szkole średniej. W związku z tym że ma 19 lat po ukończeniu szkoły średniej planuje kontynuację nauki w college. Jako że college jest formą edukacji wyższej, chcąc kontynuować na tym poziomie naukę powód wskazał, że jego ojciec będzie chciał zaciągnąć pożyczkę na ok. 50.000 dolarów amerykańskich. W złożonym oświadczeniu powód podał, iż miesięczne wydatki obejmują miesięczną ratę kredytu w kwocie 1112 \$, czynsz w kwocie 310 \$, prąd 80 \$, telefon, Internet 180 \$, żywność 600 \$, paliwo 350 \$, dojazd do szkoły 25 \$, leczenie 200 \$, ubezpieczenie auta 1600 \$ na rok a 133 \$ na miesiąc, środki czystości 90 \$, odzież 300 \$, co w sumie daje kwotę 3430 \$ miesięcznie.

Wbrew ocenie prawnej sformułowanej przez Sąd Okręgowy na tle ustalonego stanu faktycznego nie można uznać, że w swojej aktualnej sytuacji majątkowej i dochodowej powód może podolać obowiązkowi fiskalnemu pokrycia wydatków w całości a opłat sądowych w 2/5 części. Przy aktualnych dochodach gospodarstwa domowego powoda w kwocie 3.200 – 3.800 dolarów amerykańskich i skali wydatków rodziny powoda równoważnej dochodom, nie można przyjąć, że powód jest w stanie ponieść koszty sądowe w orzeczonym przez Sąd Okręgowy zakresie. Zestawienie ponoszonych wydatków nie pozwala wysnuć wniosku, iż wskazane koszty związane z ubezpieczeniem auta i paliwem są zbędnie wydatkowane i w konsekwencji by można było je ograniczyć a nawet znieść, bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania powoda i jego rodziców, w celu poczynienia oszczędności na poniesienie kosztów sądowych. Wskazać bowiem należy, że ojciec powoda jest jedynym żywicielem rodziny, pracuje a w związku z tym, że odległość z domu do pracy jest znaczna, zmuszony jest przemieszczać się samochodem i tym samym ponosić koszty związane z jego

utrzymaniem. Twierdzenie powoda w tym zakresie podniesione w zażaleniu należy uznać za wiarygodne i zasadne. Istotnie, szczególnie w warunkach życia w Stanach Zjednoczonych pokonywanie znacznych odległości do pracy i z pracy jest zjawiskiem powszechnym, masowym, kulturowym. Skoro ojciec powoda będąc jedynym żywicielem rodziny, zmuszony jest pokonywać drogę z pracy i do pracy samochodem, to nie można uznać, że eliminacja wydatków na paliwo i ubezpieczenie samochodu nie odbędzie się z uszczerbkiem na koniecznym utrzymaniu powoda i jego rodziców, przeciwnie, mogłaby zagrozić znacznie nawet podstawowemu standardowi życia rodziny. Dlatego też zażalenie należało uznać po części za uzasadnione i zwolnić powoda od kosztów w większym wymiarze. Oddalając zażalenie w pozostałym zakresie Sąd Apelacyjny miał na uwadze fakt istniejącej zdolności kredytowej ojca powoda, Skoro powód przyznaje, iż jego ojciec planuje zaciągnąć kredyt w wysokości 50.000 \$ z przeznaczeniem na kontynuację nauki syna w college, to tym bardziej dzięki posiadanej przez ojca zdolności kredytowej powód będzie w stanie uzyskać bez uszczerbku dla koniecznego utrzymania siebie i rodziców kredyt w wysokości ok. 400 \$ tj. kwoty, która w przeliczeniu na złote polskie według średniego kursu Narodowego Banku Polskiego z dnia wydania niniejszego orzeczenia (1 \$ = 3,13 zł), odpowiada kwocie 1.250 zł z tytułu częściowej opłaty od pozwu w granicach uzyskanego zwolnienia (100.000 zł x 0,05 x 0,25 = 1.250 zł).

W związku z powyższym należało uwzględnić zażalenie w części i zmienić zaskarżone postanowienie poprzez zwolnienie powoda od kosztów sądowych w $\frac{3}{4}$ częściach według normy zawartej w art. 107 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i § 2 tego przepisu, który nakazuje odrzucić wniosek oparty na tych samych okolicznościach faktycznych. W realiach przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy rozpoznając wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych w całości winien był zwrócić uwagę również na jego cel. Z przepisu tego można bowiem wyprowadzić wniosek, że intencją ustawodawcy było, by w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych w całości orzekano jednokrotnie. Dlatego też rozstrzygając wniosek zgłoszony już w pozwie, mając na uwadze brzmienie i cel cytowanego przepisu, Sąd Okręgowy winien był uwzględnić dalszy bieg postępowania i określić zakres zwolnienia od kosztów sądowych również na przyszłość, co do innych kosztów sądowych mogących obciążyć powoda na dalszym etapie postępowania, zwłaszcza że w z twierdzeń pozwu o zachówek wynika, że w skład spadku pod Z. Z. wchodzi dwie nieruchomości, wycenione przez powoda na 600.000 zł. Wobec zgłoszenia przez powoda w pozwie wniosku dowodowego o opinię biegłego, możliwość poniesienia tego wydatku przez niego była przewidywalna już na etapie inicjującym postępowanie.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji postanowienia a na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie 2 sentencji postanowienia.